

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 35.

Lýsingaprisur fyri þettireglu: 30 oy. a forstøuni,
20 oy. á 3. og 4. síðu. Við stórrí lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Leygardagin 2. septbr. 1939.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður lágt á posthúsinum, brævasvarstøðum
og skrivstovuni. Telf. 142.

13. árg.

K r i g g j !

Høvdu vit landshandil ídag, lá landið við
stórum lagrum av:

olju, salti, korni (í siloum) og øðrum vørum,
og vit vóru ólíka betri fyrireikað at taka
ímóti einum møguligum verðaldarkriggi,
enn vit eru í dag.

Men íhaldið hevur fingið meirlutan av Fø-
roya veljarum at ganga við sær,
tí liggja vit, sum vit liggja ídag:
uttan munandi vøuforsýning.

30. august 1939.

Kriggj — eitt herviligt orð.
Aftanfyrir tað goymist heimins
stórsta og tyngsta ólukkan. Og
kortini tykist tað soleiðist, at
tað eru menn, sum stevna bein-
leiðis móti kríggi. Kortini eru
menn, sum frá landsins hægstu
sessum hætta sær at eggia eini
av verðaldarinnar stórstu tjóðum
at fara í kríggj — og tað merki-
liga, tað ófatiliga kann henda,
at tjóðin øll sum hon er tykist
at fagna hesum kríggjóðum
monnum.

Og kríggj tykist nú bert at
bida eftir einum orði frá einum
einasta manni, einum sinnis-
sjúkum maktgirndsdóðum manni.
Í at kalla í hvørjari kirkju í
tídemokratiska heiminum verður
biðið fyri friði. Tað vil siga tað
sama sum, at Gud má læsa
munnin á hesum manni, so
hann ikki kann siga tað ræðu-
liga orðið: kríggj — oyðan og
morðbrennan av øllum heim-
inum, allari mannaheiti!

Verður kríggj, hvussu enn vit
fyrireikað at taka ímóti eini
innigrýðing?

Hava vit sum onnur lond
kornlagur?

Nei!

Hvi? Tí vit sum stalt er lita
uppá hitt fría, privata initiatívið,
ið aldri fer eitt stig longri enn
tess eygablíkiligu interessur
diktera. Tað vil ikki innibrenna
við kornlagrum — og tað kann
heldur ikki hava tilfíkt, tí tað

er ikki samit nóg mikið, at tað
vil fara undir at byggja korn-
siloi — og uttan tær eingin
stórvægis korngoymsla.

Høvdu Føroyingar haft fylgt
javnadarmonnum heldur enn
teim negativu afturhaldsflokk-
inum, høvdu vit í dag haft
einkarsolu og landið haft bygt
sær korngoymslur (siloi).

Hava vit nóg mikið av salti
og olju?

Nei! Hvi?

Svarið er hitt sama. Tað
privata initiatívið, ið sjálfstýris-
menn og sambandsmenn við
hend og fót verja móti lands-
initiatívinum til bjargan av øllum
fólkunum — tað vil ikki vága
pelsin fyri at tryggja landinum.

Men høvdu Føroyingar fylgt
javnadarmonnum, høvdu vit
haft landshandil við bæði olju
og salti — og tá høvdu vit
liggið við stórum goymslum
fullum av hesum neyðsynjar-
vørum!

Tað skil, ið er í dag, eigur at
yvirbevisa hvørji monnu —
tað er hon, ið skal matgera
heiminum — hvørjum pápa —
tað er hann, ið skal vera inn-
løgumaður — og hvørjum
einasta hugsandi Føroyingi, at
tað er hitt stórsta mistak at
fylkjast um sjálfstýris- og sam-
bands-íhaldið, og at hin einasti
landsforsvarligi politikkurin
hevur verið og í enn og stórri
muni er

Vikan, ið fór:

Hin ræðuligi spenn-
ingurin um spurningin
kríggj ella frið?

Sunnudagin: Hitler heldur
ikkí sína boðaðu talu. Ístaðin
sendir hann fronsku og ensku
ríkisstýrunum boðskapur ella
uppskot.

Franska stjórnin svarar alt
fyrir eitt við brævi frá forsætis-
ráðharranum Daladier, ið skrivur
rorandi og menniskjaligt um
tað ræðuliga í einum kríggi, og
manar hann Hitler at binda
frið. Men sigur hann: Vit halda
okkara orð til Pólin!

Hitler svarar Daladier, at
hann berjist fyri rættvisari sök,
hansara stoð er tikið: Danzig
og Koridorin megnu aftur til
Týskland.

Hetta vóru rein orð fyri
pengarnar! Kríggj, kríggj, ljóðaði
allastaðni.

Allir statar moblisera, bæði
teir, ið vilja vera neutralir, og
teir ið hava lovað hvørjum
øðrum at standa saman í stríð-
num, um tað brestur á.

Mánadagurin: Hvát svar-
ar England uppá Hitlers boð-
skap? Men har var tagn. Allir
gittu tó uppá, at England fór
at fylgja Fraklandi. Ensk blóð
yvirhóvur kravdu, at Chamber-
lain skuldi standa stinnur. Hetta
orkímlaði Italia, ið segði seg at
vilja arbeiða fyri at fáa ein
friðaligan orðning — tað er
líkasam bangið fyri at koma
tí í eldin.

Seint um kveldið kom Hender-
son flúgvandi við Chamberlains
svári. Men tugin var stóðugt
um, hvat tað mundi ganga út
uppá. Einkí kundi sigast, søgdu
teir, fyrr enn Hitler hevði
svarað. Allir streingir darraðu
í háspenningi.

Týsdagurin: Chamberlain,
Halifax og aðrir oddamenn
innanfyri teir ensku flokkarnar
tala í parlamentinum. England
vil ikki víkja ein tumma. Men
tað var tó sinnið at forhandla.
Hetta skuldi Hitler vita.

Italia meiri óttafult enn á
nokrum sinni. Tíðindi ganga
frá tí, at tað einki hevur gjørt
fyri at verja seg móti loftslápum.
Ítalskt blað, ið visir á tað vanda-
mikka í hesum, verður bannað
sum ósingarblað. Mussolini halda
menn ikki hava væntað kríggj.
Hetta gav ein litlan ugga, tí
sáttmálin millum Italia og
Týskland sigur, at hvorki av
londunum kunnu byrja kríggj
uttan, at báðir partar eru
samdir um tað.

Hitler gevur Henderson svar

til Chamberlain. Maður frá ensku
ambasaduni í Týsklandi flýgur
beinleiðis avstað við tí. Men
kveldið gongur, uttan at nakar
fær at vita, hvat ið tað sigur.

Belgiski kongurin og drott-
ningin í Hólandi hava boðið sær
at meгла millum Pólin og
Týskland.

Ónsdagurin:

Hin europeiska stoðan tykist
henda morgun at vera heldur
mími vandamikil.

Fundur í enska undirhúsinum.
Chamberlain helt roðu og segði
frá Hitlers svári. Hitler vildi
fáa eina semju í lag við Ong-
land; men hann helt fast uppá
síni krav til Polen. Chamberlain
vildi sjálfvandi hava semju í lag
við Týskland, men ikki uppá
Polens kostnað. Tað vildi standa
við síni lyftir til Polen. Cham-
berlains roða varð stórliga
fagnað.

Allir flokkar í undirhúsinum
taka undir við Chamberlain.

Um kveldið var Hitler gjordur
kunnugur við Onglands stoðu.

Týskland hevði sostatt bert
eitt av tveimum at gera: Falla
frá krovum sínum ella pressa
tey íggjognum við vápnamakt.

Hósdagurin: Týska radioin
roynir at ósa fólkíð upp við at
siga frá ymsum (neyvan sonu-
m) líðindum um polskar yvir-
gangssgerðir við týska landa-
markið.

Hitlers krov vaksa, tó at hann
má vera greiður yvir, at tey
fyrir framsettu ikki verða framd.

Týska fólkíð hevði óivað
roknað við, at vesturlondini
eisini hesa ferð vildu lúta fyri
Týsklands krovum. Nú tey
gerast greið yvir, at hetta ikki
hendur, kennist kríggjólftin ný-
andi um alt landið.

Um kveldið kunnger Hitler
sitt uppskot til loysan av Danzig-
flokkjuní. Hovudsinnihaldið var
hetta: Danzig aftur til ríkið;
fólkaatkvøða um «koridorina»,
har einans fólk, ið var búsett í
henni í 1915, skal luttaka. Aftaná
hesa kunnger segði hann, at
Ongland og Polen høvdu noktað
at góðkent uppskotið. Nú kann
tað væntast, at kríggj brestur á.

Ongland moblisera allan sín
flota.

Friggjadagurin: Tíðliga á
morgni var Danzig offisielt
lagdur undir týskt stýri, og
Hitler setti Forster sum hovuds-
mann yvir býnum.

Hitler helt roðu í ríkisdegnum,
har hann segði, at vestmaktirnar
høvdu vrakað hansara friðar-
roynd — og at

**Kríggið tí var
byrjað!**

Hann vildi, skrólaði hann, frá
hesi stund vera latin í herkleiðir
og ikki leggja tey frá sær, fyrr
enn sigurin var vunnin, ella
hann sjálfur var deyður. Um
hann fall, skuldi Goring koma
aftur í hansara stað sum «forarie».
Fall eisini hann, skuldi Hess
taka við.

Týsk flogfor tveittu tíðliga á
morgni sprengiknottar niður
yvir 6 polskar býir. Týsk herlið
trokaðu frá trimum síðum inn
í Polen. Polakkar vardu seg
men gjordu eingi mótalop.

Frakland gevur orðra til fulla
moblisera. Teir siga seg ikki
at vilja gera bumbaúlop á aðrar
býir enn teir, har hermenn
hava stoðu.

Enski kongurin undirskrivur
skjal til fulla moblisera av
heri og flota. Parlamentíð kom
saman.

Handilsskúlin.

byrjar aftur týsdagin tann 5.
september kl. 7 sp.

Kvoldskúlin byrjar fyrst í
oktober. Gerið so væl at siga frá.

S. E. Matras.

Tlf. 172.

De færøske Skolebørns Ferieophold i Danmark.

De hedes venligst give Plads
for følgende i deres ærede Blad:

Under Udsendelsen af Pressens
Radioavis for den 10. August
fortalte Lederen af de færøske
Skolebørns Danmarkstur, Hr.
Lærer H. A. Djurhuus, lidt om
Turen, og jeg lyttede meget
interesseret.

Den ene af de to Dreng, Hr.
Djurhuus samtalede med om
deres Indtryk og Oplevelser fra
Rejsen, var saa belevet, at han
udtrykte, at alle Vegne, var de
blevet modtaget med stor Gæst-
frihed, men Hr. Djurhuus næv-
nede ikke et Ord derom. Ej
heller blev der fra Hr. Djurhuus
Side fremført en Tak til
Færieæfterterne og dem, der paa
forskellig Vis har bidraget til at
gøre Turen uforglemmelig for
Børnene.

Det bliver alle Vegne betragtet
som hørende med til den mest
elementære Høflighed, at man
siger Tak for udvist Gæstfrihed,
men det synes Hr. Djurhuus
ikke at være klar over.

Jeg folte mig som Færing
meget ilde berørt over, at mit
Hjemland ikke har en mere
formfuldendt Mand at sende
herned.

Med Tak for Optagelsen.

Aalborg, d. 15. August 1939.

Fra M. Isachsen.

javnadarpolitikkurin!